

Beste artsen, het is niet vanzelfsprekend dat een politieman een congres van dokters toespreekt, ware het niet dat het thema van deze geneeskundige dagen ook handelt over het samenwerken van instanties en hun mensen. Hierbij komt het voor dat zij niet steeds gelijklopende doelen lijken na te streven en er soms zelfs tegenstrijdige belangen in het spel schijnen te zijn.

Deze geneeskundige dagen gaan door onder de titel 'Brave new World'. Na wat graven in mijn schoolgeheugen en een beetje googelen weet ik weer dat dit de titel is van een dystopische sciencefiction roman van Aldous Huxley uit 1932.

Hierin schetst de auteur een zeer negatief beeld van een toekomstige samenleving door de invloed van hoogtechnologische ontwikkeling op de mens. Met als gevolg een totalitaire controle over het doen en laten van de mens.

Het is natuurlijk niet de bedoeling om vandaag te gaan filosoferen over de toekomst van de mens. Maar een titel wijst op een bepaalde dimensie, een bepaald aandachtspunt.

De titel van dit congres roept bij mij ook eerst en vooral het beeld op van de almachtige overheid die een totale controle uitoefent op het leven van haar bevolking maar, in dit specifieke geval voor mij, verwijst het ook naar de uitdagingen waar wij voor staan, nieuwe wegen die moeten worden ingeslagen en de nodige dosis moed om dat te doen, om tot een rechtvaardige en voorspoedige maatschappij te komen.

Waar politie in de eerste plaats instaat voor het algemeen belang, staat de medische wereld in de eerste plaats klaar voor het individu, zou men kort door de bocht kunnen stellen. Dit zorgt er soms voor dat de belangen die de arts verdedigt conflicteren met deze waar de politie voor staat. Het individueel versus het algemeen belang.

Maar ik vind dat wat kortzichtig. Beschermen van de rechtsorde is ook beschermen van het individu en de medische wereld draagt door haar zorg voor het individu bij tot het algemeen belang. Denk alleen maar aan de rol van de medische wereld inzake besmettelijke ziekten. Enige nuance is dus gerechtvaardigd.

In de bijna 37-jarige carrière die ik heb mogen doormaken, heb ik het thema veiligheid snel zien evolueren van een uitsluitend politieprobleem naar een gedeelde verantwoordelijkheid in een problematiek met tal van spelers. Partners is eigenlijk een beter woord.

In 1998 heeft de regering de geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus ingevoerd. Gemakkelijkheidshalve ook wel eens de politiehervorming of de fusie van de politiediensten genoemd, en door kwatongen ook al eens de politiemisvormingen genoemd. Er werd op dat ogenblik gekozen om volgens een bepaald model te gaan werken : de gemeenschapsgerichte politiezorg.

Dit concept is niet nieuw. Het kwam in de jaren 70 op gang in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. In beide gevallen had men vastgesteld dat de klassieke, reactieve politiezorg onvoldoende succesvol was en bij de burger tot ontevredenheid leidde. Het snel ter plaatse komen van politie deed niets af aan het slachtofferschap van mensen. Het daarna niet kunnen vatten van de daders leidde tot nog meer onvrede.

Om hier aan tegemoet te komen werd gestreefd naar een politieorganisatie die tussen de bevolking functioneert, in functie van de noden en verlangens van die bevolking, in samenwerking met dezelfde bevolking en alle mogelijk maatschappelijke actoren om zoveel mogelijk informatie te vergaren en in samenwerking met elke mogelijke instantie die kan bijdragen tot de oplossing van de problemen die zich stellen.

Voor de Belgische politie betekent dit de doelstellingen van de organisatie optimaal afstemmen op de noden van de samenleving (onder leiding van parket en burgemeester voor wat de lokale politie betreft), het zoeken naar alle mogelijke relevante partners om ons te helpen deze doelen te realiseren, en het afleggen van verantwoording naar de gerechtelijke en bestuurlijke overheden, naar de burgers en onze partners toe.

Noem het een antwoord op een complexere samenleving en een toenemende mondigheid van de leden van deze samenleving.

Daarnaast is er de groeiende aandacht en zelfs bezorgdheid voor de privacy van de mens in onze maatschappij. Hier sluiten wij al aan bij de titel van deze geneeskundige dagen. Wat moet en wat mag de overheid van ons als individueel lid van deze samenleving weten.

U zult al begrepen hebben dat de medische wereld voor politie een belangrijke partner is, bij het vervullen van haar maatschappelijke opdracht. Deze laatste wordt in de wet op het politieambt beschreven en komt neer op het bijdragen tot de harmonieuze ontwikkeling van onze samenleving volgens het democratische model. Dus met alle respect voor de democratische spelregels.

Wat betekent dit in de context waarvoor wij hier samen zijn?

In het kader van haar opdracht van gerechtelijke politie moeten de politiemensen alle relevante informatie, alle opsporingsresultaten meedelen aan het openbaar ministerie, de procureur des Konings en zijn substituten, zodat zij kunnen beslissen over de aard en de opportuniteit van vervolgingen. In gevallen van fysieke agressie tegen personen zijn de soort en de ernst van kwetsuren meestal van essentieel belang en zelfs van doorslaggevende aard bij de eindbeoordeling door de rechter. Het verschil in bestraffing van een dader die iemand geslagen heeft, zonder blijvende kwetsuren of zonder dat het slachtoffer een tijdje “werkonbekwaam” is

geweest, is groot tegenover een omgekeerde situatie. Politiepersonen kunnen dit niet naar behoren vaststellen. Zij kunnen een snijwonde beschrijven maar niets zeggen over de impact van die wonde op de levenskwaliteit van het slachtoffer, noch over de duurtijd van verminderde levenskwaliteit. Want dat is eigenlijk wat met werkonbekwaamheid bedoeld wordt. En die werkonbekwaamheid zal bepalen of de parketmagistraat zal laten voorleiden of de dader voorlopig zal laten beschikken. Hiervoor heeft politie de inbreng van artsen nodig. In een aantal gevallen heeft de wetgever voorzien hoe artsen hun rol dienen te spelen. Denk aan kindermisbruik, denk aan arbeidsongevallen.

Het is belangrijk dat artsen weten wat het juridisch belangrijke gevolg is van hun vaststellingen. Het is steeds fout zich te laten leiden door andere dan objectieve criteria. Dit geldt voor iedere vaststeller. Noch dokters, noch politiepersonen zijn rechters

Maar er is meer. Rampen als Gillenghien en Wetteren hebben aangetoond dat de bijdrage aan het beheersen van de gevolgen van deze rampen door de medische wereld van elementair belang zijn. Niet voor niets is de medische sector één van de vijf disciplines in de nood- en urgentieplanning. Niet enkel spoedartsen maar ook de huisartsen en andere specialisten kunnen hierbij gevraagd worden een rol te spelen.

Bij bepaalde besmettingen is het de medische wereld die het voortouw neemt op het stuk van verwittigen, risico-inschattingen en de te nemen maatregelen.

Maatregelen die soms door politie moeten worden uitgevoerd. Recent werd er vanuit diensten van de FOD Volksgezondheid gewaarschuwd dat politiepersonen van mijn afdeling hoogstwaarschijnlijk in contact zijn geweest met iemand besmet met open TBC.

Dus voldoende reden om de rol die artsen vervullen naar het algemeen belang toe niet te minimaliseren. Integendeel.

Zijn wij de enigen in dit verhaal? Zeker niet. Brandweer, verplegers, ambulanciers, sociaal assistenten, straathoekwerkers, ... Allemaal hebben zij in de samenleving een taak te vervullen.

En die taak kan, zoals ik al eerder zei, al eens voor discussies, fricties en zelfs regelrechte conflicten zorgen. En dat niet alleen tussen artsen en politie. Enkele voorbeelden.

In 1995 vond het Heizeldrama plaats. Tengevolge van confrontaties tussen Britse hooligans en Italiaanse supporters is er paniek ontstaan en wilden toeschouwers de tribune ontvluchten. Daarbij zijn 39 doden en tientallen gewonden gevallen omdat men niet weg kon. De meeste slachtoffers als gevolg van verstikking. De regering richtte de commissie Magotte op, genoemd naar haar voorzitter, waar verschillende disciplines in vertegenwoordigd waren. Voor politie was het duidelijk. Een strikte

supportersscheiding liefst in kooien die op slot konden. Brandweer daarentegen wilde maar één zaak, zo weinig mogelijk obstakels om het evacueren niet in het gedrang te brengen. En toch wilden beide partijen niet meer of niet minder dan een veilig verloop van de voetbalwedstrijden. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een wetgeving op het gebied van de infrastructuur van de stadions waarbij de rond desiderata van beide partners een voor beide partners werkzame oplossing werd gevonden.

Politie wil zo veel mogelijk daders vatten. Daarvoor probeert zij van iedereen informatie te krijgen. In de negentiger jaren waren er de veiligheidscontracten. Dit was een eerste aanzet tot dat gemeenschapsgericht werken. Er werden met bepaalde voor politie relevante partners afspraken gemaakt rond bepaalde doelgroepen. Ik heb in Antwerpen de gesprekken mogen opstarten tussen de drughulpverlening en de politie. Veel van mijn collega's hadden maar één verwachting, namelijk, de namen van de dealers. Iets waar de hulpverlening niet op wilde ingaan om de vertrouwensband met de hulpzoekenden niet te beschamen. Uiteraard heel terecht, maar niet gemakkelijk te plaatsen voor politiemensen. Want wie wil er nu niet dat criminelen opgepakt worden (buiten de criminelen zelf). Ook voor artsen is de vertrouwensband met de patiënt essentieel.

Het leidt allemaal tot één conclusie, namelijk dat partnership noodzakelijk is maar enkel kan lukken als dat partnership op basis van gelijkheid tot stand komt en gevoerd wordt. Het is daarom niet aan de politie om een dirigentenrol te gaan vervullen. Als die weg wordt ingeslagen dan komt "Brave new World" misschien wel om de hoek piepen.

En omdat zulks niet de wens is van onze maatschappij is er een wetgeving op de privacy en zijn er regels rond het beroepsgeheim.

Maar er is meer nodig dan enkel afspraken die een aantal regels verduidelijken of werkbaar maken. Met name afspraken rond alles wat elkeen de volle kans moet geven om de opgelegde maatschappelijke taak zo goed mogelijk te kunnen vervullen, zonder met die regels in conflict te komen.

Dat wil zeggen, hoe om te gaan met eventuele grijze zones waarin de twee beroepsgroepen met elkaar geconfronteerd worden. Hoe een praktische aanpak organiseren zonder elkaars werking te hypothekeren. Zo is het voor politie van belang om heel snel over attesten te beschikken. Hoe om te gaan met het vorderingsrecht van politie, bvb voor bloedafnames?

Om tot een werkbaar geheel te komen is het imperatief elkaars organisatie kennen en respecteren.

De panoramareportage over het dramatisch voorval in de cel van de politie van Mortsel zal in dat verband mij steeds bijblijven.

Op dit ogenblik bestaat er in Antwerpen reeds een samenwerkingsprotocol tussen politie en de huisartsenverenigingen. Het beoogt een werkbare oplossing voor de opvordering van artsen door de politie en pakt de parkeerproblematiek waar huisartsen mee geconfronteerd worden aan.

Meer bepaald bevat het een aantal afspraken rond de opvordering van de huisarts bij overlijden, dringende en gedwongen opname, alcohol- en drugscontrole en het vraagstuk van mobiliteit en parkeren. Het werd afgesloten op 2 mei 2011, na meer dan twee jaar vergaderen met vallen en opstaan.

De problematiek van het afleveren van doktersattesten komt hier niet in aan bod. En bij de besprekingen die tot hiertoe gevoerd werden tussen politie en de vertegenwoordigers van de spoedartsen, samen met het parket-generaal is dit een van de voornaamste thema's. Immers worden in de wet op de Privacy gegevens over gezondheid gecatalogeerd bij de zogeheten gevoelige gegevens. De wet regelt de registratie en het gebruik van die gegevens. In welke mate is de toelating van de patiënt noodzakelijk? Laat in dat geval de toestand van de patiënt toe om deze, schriftelijke, toelating te geven? Is de patiënt wel akkoord met de bevindingen van de arts, bijvoorbeeld de duur van de ongeschiktheid? Wat met de andere formaliteiten van de Privacywet? In een eerste summier onderzoek van onze prima juriste, vindt zij geen uitzonderingen met betrekking tot de specifieke problematiek van de behandeling op spoed door spoedartsen.

Laat mij dus duidelijk stellen dat het niet gemakkelijk zal zijn om een werkbare oplossing hier in te vinden. Ik reken hier op de inbreng van ons parket-generaal, partner in het overleg. Maar zoals de Nederlandse staatsman Thorbecke stelde: complexe problemen vergen complexe oplossingen.

Collocatie is een volgend punt dat verdere uitwerking zal behoeven. Het parket van Antwerpen heeft een initiatief genomen naar de spoedartsen in dat verband. Het gebeuren in Morstel zal hier zeker niet vreemd aan zijn. Er is reeds een protocol met afspraken rond de gedwongen opnamen tussen een aantal instellingen in het gerechtelijke arrondissement Antwerpen. Maar welke rol heeft de spoedarts en wat doet de huisarts in deze problematiek?

Ook het aspect van wachttijden moet geregeld worden. Afspraken zijn nodig maar ook inzicht in elkaars opdracht. Politie wil haar patrouilles in een mum van tijd weer op de baan. Artsen geven dikwijls voorrang volgens andere criteria.

Mijn angst is dat ieder voor zijn terrein afspraken wil maken en daardoor het werk voor anderen bemoeilijkt zou kunnen worden. Dit moet ten alle prijzen voorkomen worden.

Tenslotte stelt iedereen vast dat agressie toeneemt in onze samenleving. Ook hulpverleners ontsnappen hier niet aan. Ook aan deze problematiek moet in het

protocol aandacht worden geschonken. Politie en parket nemen dit zeer ernstig. De hulpverleners zullen steeds op hun partners kunnen rekenen.

Voor mij moet er één allesomvattend protocol komen waarin afspraken tussen alle partners duidelijk vastgelegd worden: huisartsen, spoedartsen, parket en politie. Vanuit politie zal dit bepleit worden.

Ik ben door mijn korpschef in juni aangesteld als beheerder van het protocol inzake de dringende gedwongen opname en dat met de huisartsen. Hij heeft mij ook opdracht gegeven om het protocol met de spoedartsen te realiseren. De eerste twee zijn aan evaluatie toe. Het andere moet verder uitgewerkt worden en mogelijk zal een advies van de privacycommissie een ultieme aanvulling zijn op de werkzaamheden die voor juni van dit jaar plaatsvonden tussen spoedartsen, parket-generaal en politie. De richting waar wij naar uitgaan is duidelijk, het wederzijds respect is er, samen met de wil om dit snel tot een goed einde te brengen.

Ik had graag u een definitief voorstel van protocol voorgelegd. Maar ik kan niet anders dan afsluiten met de positieve boodschap van wederzijdse samenwerkingsbereidheid.

Ik dank u voor uw luisterbereidheid en wens u een vruchtbaar en leerrijk congresverloop toe.